

ՏԱՍՆՄԵԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄԵՆԿ

Տարեկան գինը 10 թուրք, կես տարվանը 6 թուրք:
Առանձին համարները 5 կոպեկով:
Թիֆլիսում գրվում են միայն խմբագրության մեջ:
Օտարազգայացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисское Редакция «Менк»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և սուր օրերէն):
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լիզումով:
Յայտարարութիւններէ համար վճարում են
խրատարները բառին 2 կոպեկ:

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Ներքին լուրեր:—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Անդրապատ: Աւարո-Ունգա-րիա: Ֆրանսիա: Թիւրքիա: Նամակ Թիւրքիայից: Արտաքին լուրեր:—ՀԵՌԱՎԻՐՆԵՐ:—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:—ՖԵԼԻՍՏՈՆ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Մշակի» երկկույց համարը չը կարողացանք յրատարակել սուրի պատճառով:

Եւրոպական լրագրողները հաղորդում են որ երեւելի անգլիական հնագետ, Լոնդոնի Բրիտանական Մուզէումի անդամ և պրոֆէսոր պ. Բաստամ, մի նշանաւոր գիտն է պրոֆ. Փոլար-Ստիւարտ, Բազիլի կողմերում, նա գտել է նախաքրեաների հետա-թիւններ, նշանաւոր արձանագրութիւններով: «Մշակի» ընթերցողներին երեւի հետաքրքիր կը լինի իմանալ որ այդ երեւելի անգլիական գիտնականը, պ. Բաստամ, ազգով հայ է:

Հնորակալութեամբ ստացանք Թիֆլիսի կլասիկական գիմնազիայի դիրեկտոր պ. Մարկովից, գիմնազիայի յիսնամեայ յօրեւանի առիթով նրա յրատարակած հայեր «Въ память пятидесяти-лѣтія первой Тифлисской мужской гимназіи» վերնագրով: Այդ հետաքրքիր գրքի մասին, որտեղ բացի հայերէն, պարտեակով և յօրեւանի ժա-մանակ խօսած ճառերը և մեր գիմնազիայի վերա-բերութեամբ յօդուածները, կը խօսենք մի այլ անդամ:

Թիֆլիսում բնակվող պ. Մնացական Սարգ-սեանց ուղղակի է մեզ 10 թուրք հետեւել նամա-կով «Բնորոշէք ի շարք ձեր բաժանորդագրաց իմ վեցամեայ Արշակ որդուս: Ես խոտանում եմ ամեն տարի վճարել նոյն գումարը, իսկ ձեր

ՖԵԼԻՍՏՈՆ

Բնիկ թատրոնում նրկիզակ ընտանեաց համար հանգանակված գումարը օրըստօրէ մեծանում է, ի նպաստ այրիների և որբերի կոնցերտներ, ներ-կայացուցիչներ տալիս են և դրամաժողով ընկերու-թիւններ կազմվում են, մասնաւոր ամեն ազգի ցաւերին ցաւակից և վշտերին վշտակից եղող, բայց միայն հայերին մոռացող Փրանսիացիք շատ են օգնում: Մինչ ցարդ հատաբան գումարը 2 միլիոն ֆիորինը սնցած է:

Վիեննայի ոստիկանութիւնը շարունակ փնտա-ւում է հրդեհին սկզբնապատճառ յանցարարները, բայց ոչինչ չէ կարողանում գտնել. յանցարար կարծվածները միմեանց վրա են գցում յանցանքը և ամենքը կարգաւ արդարանում են, այսպէս գնալով դնալով յանցանքը կանգ է առնում զոր-օրինակ վաթսուս տարեկան մի ծերունու վրա, որ հրդեհը սկսած վայրկեան ընկնէ երկաթեայ վարագոյրը էջնցնելու պաշտօնը ունենալով, խեղճ մարդը իր պաշտօնը կատարելու միջոցին առաս-տաղից վայր ընկած և նախ քան այրվելը մոռած է: Վերջը, յանցանքը կայանում է կրակի ժամա-նակ ջրի աւազանների ծորակները անմիջապէս բաց անելու յատկացնել մի մարդու վրա, սրան էլ, դեռ ծորակը ձեռքը բռնած նոյն իսկ ջրի պատկերն ծօռ այրված դիակը գտած են: Նմա-նապէս կրակի աղաղակը բարձրացած ժամանակ, թատրոնի զուգուցեան պահեստի դռները բաց անելու յատուկ պաշտօն ունեցող և չը բացող-ները, ձիթավառ լապտերները նոյն գիշեր վառե-

լրագրի մի օրինակ խնդրեմ ուղարկէք Աշտարակ դիւղի հողերը հայոց ծխական ուսումնարանին:

Մեզ խնդրում են յայտնել որ ՇՈՒՇՈՒ մէջ հը-րատարակվելի «Գործ» ամսագրին Թիֆլիսում կա-րելի է գրվել պ. Շահվազիանի պովիլիտետ, պ. Զաքարիա Գրիգորեանցի դրամատիկում և պ. Տիգ-րան Նազարեանցի մօտ, որին և կարելի է յանձ-նել նիւթերն էլ յիշեալ ամսագրի համար:

Հնորակալութեամբ ստացանք պ. Տ. Նազա-րեանցի հրատարակված Անդրեւէի երկու վեպի, «Սոխակ» և «Խորագրած»: Տպւած է Թիֆլիսում Մ. Վարդանեանի և ընկ. տպարանում ներկայ 1882 թին: Գինը 20 կոպեկ է:

ԲԱՎՈՒԹՅ մեզ գրում են: «Կարգաւով «Մշակի» № 3 մէջ Բազիլից գրած պ. Ա. Ազրեւեանցի նա-մակը, որի մէջ պարտը յայտնում է թէ ձգնաու-րեանց իրան մասնկացած է յայտնել 180 հազար թուրք գումարի, աւելացնելով որ այդ մասնկա-լութիւնը առաջին անգամ չէ և զուցէ վերջինն էլ չէ, շատ զարմացանք: Մենք լաւ իմանում ենք որ պ. ձգնաուրեանց իրան կրէք մասնկացած չէ յայտնել և այդպէս վարվելու առիթ էլ չունի բա-նի որ նա ծախսել է մօտ մի միլիոն թուրք իր գործարանի վրա և ունի զանազան կայքեր Բա-զիլի մէջ: Պ. ձգնաուրեանցի գործարանը նոյնպէս շարունակվում է և օրական մօտ հազար թուրք գումարի նաւթային իւղ է դուրս բերում: Լսում ենք որ պարտը դիտարկութիւն ունի զանգատ տալ պ. Ազրեւեանցի դէմ»:

Ստացանք ԳԵՐԵՆԳԻՅՑ պ. Շահնազարեանց Գէշաբուրի ստորագրութեամբ մի հեռագիր, որով Գերեջնդի հայ հասարակութիւնը շնորհաւորում է մեզ «Մշակի» տաւ տարվայ տարեկարծի առի-թով:

Մեզ գրում են Բազիլից որ զիֆտերիտ և սկար-լատին աւված քիչացաւորը այժմ այդ քաղաքի մէջ շատ տարածված են և տանում են շատ գո-լու մոռացողները, վերջապէս ամենայն պարտա-զանց պաշտօնեաց, միջաւոր և արդար ի միա-սին արված լինելով, այժմ յոյժ գոժարանում է յանցարարներ գտնելը: Եթէ ոստիկանութիւնը յանցարար և պատասխանատու որոնելու մասին արած հետաքրքրութիւններին մէկ ստանդարտը հրդեհի նախազուգուցեան նուրբած լինելը, այս դժբաղդութիւնը արդէն չէր պատահի: Դողդուղ-ը արդարութիւն, վրէժխնդրութիւն, պատիժ ազդարակում է, բայց ժողովրդի պահանջը վերջին դատաստանին մնացած է, որովհետեւ կենդանի յանցարար չը կայ, բոլոր մեղաւորները այրված են, ոչ վկայ մնացած է և ոչ ապացոյց, ումից պէտք է զանդատ անել, եթէ ոչ նոյն լինքն ոստիկանու-թիւնից որ թատրոնից հողի տալը քալի չափ հետ է: Այդքան մարդիկ մուկի նման խոռակի-լուց յետոյ այժմ Վիեննայում մի արուեստահան-դէս բանալու որոշում տուին, հրակրած են Եւ-րօպայի միջանախա ճարտարապետներին, որոնք բերելու են իրանց հետ թատրոնի նոր մօզիներ, բնամի դէկորատիւնները, վարագոյրները և ամբողջ կաճ կարասիքը այնպիսի բաղադրեալ նիւթերից պէտք է շինված լինեն, որ լաթի, կայտի և թղթի նման չը վառվեն, այնքան դռներ, պատուհաններ, սանդուղիներ, սնցքեր, ելքեր և ծակեր ունենան որ հրդեհի ժամանակ հանդիսատեսը, իրը թէ իրանց տանը արահից սեղանատուրը գնալու պէս, հան-դարտ և ծանրաբալ կարողանան դուրս ելնել: Գարտարապետաց խոտաւցված են մրցանակներ, պատկեր և մեծ գումարներ. ուր էր առաջ որանց ինքը, այնքան մարդիկ տապալկեցին, այժմ թատ-րոնի մօզիների համար աշխարհահանդէս են բաց անում:

Ինչպէս լուր էր տարածված, այրվողները 1000

ներ: Մեր թղթակիցը աւելացնում է որ Բազիլի բժիշկները շատ անփորձ են և մի այդ տեսակ բժշկի շնորհով նոյն իսկ նրա ընտանիքում, որտեղ բոլոր անդամները այդ ցաւերով վարակվեցան, արդէն մի դոճ եղաւ: Բայց, բազիլացիներ, դի-մելով բժիշկ իլինին, մեր թղթակիցը ընտանիքը կարողացաւ օգնութիւն և փրկութիւն գտնել: Թղթակիցը շնորհակալութիւն յայտնելով բժիշկ իլինին, մի և նոյն ժամանակ խորհուրդ է տալիս բազիլացիներին դիմել այդ փորձառու բժշկին:

Պ. Ալեքսանդր Նազարեանց մեզ գրում է: «Համակեցնելով լաւ յայտնի է Համախառ մէջ իմ ունեցած տունս իր մեծ և յարմար դահլիճով: Ես հրակրում եմ շամակեցի երիտասարդների ուշադրութիւնը հետեւալ առաջարկութեանս վրա, եթէ կը բարեհաճեն ընդունել: Ես նուիրում եմ իմ տանս երկրորդ յարկի դահլիճը, իր չորս սենեակնե-րով, իմ համաքաղաքացի երիտասարդներին հինգ տարի ժամանակով, այն պայմանով, որ նրանք նոյն դահլիճում թատրոնի յարմար մի համաս-րեմ կառուցանեն և ընդ համար հարկաւոր փայ-տեղէնն էլ ես նուիրում եմ: Հարկաւոր էլ որ նրանք իրանց մէջ մի թատերասիրաց խումբ կազմեն և տարեկան հինգ կամ վեց ներկայացումներ տալով, կարող են այսպիսով, ներկայացումներից ստացած արդիւնքով պահպանել Համախա Ս. Սանդիտեան օրիորդաց աղքատիկ դպրոցը: Մտարեկեր յայտ-նի Բօկի խօսքը, թէ՛ առէք մեզ բարի մայրեր, — և մենք կունենանք լաւագոյն մարդիկ»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼՍ

Լօնդոնից «Polit. Corresp.» լրագրին գրում են հետեւեալը: Բացի դուքս Արգայ-լից և լօրդ Լանդսդօնից նորերումս ազա-տամիտ կուսակցութեանից բաժանվեցան լօրդ Գրէյ և մի ուրիշ նշանաւոր անդամ: Ասում

հողի չը կան, 500-ից աւելի են, հազարի գումարը չափազանցութիւն էր, ահաւասիկ պատճառը: Հրդեհին երկրորդ օրը, երբ դիակները հիւանդա-նոց փոխադրում էին, միայն դոճերի բարեկամ և ազգակամները թոյլտուութիւն ունէին ներս մտնել տուննը, նախ քան մտնելը իրանց գոճերի անուն և մակամունները դռնապանին տեսարկին մէջ արձանագրել ստալով, բայց շատերը պարզ հետա-քրքրութեամբ դրուեալ և լոկ ժամանակ անցիտց-նելու մտքը այրվածների դիակները տեսնել ուղե-լով, հիւանդանոցի դռնապանին կեղծ անուններ գրել տուած և ներս մտնելու յաջողած էին, — որովհետեւ, ինչպէս ասացի, առանց դոճ ունենալու ներս մտնելը արգելեալ էր. —այդ պատճառաւ արձանագրված կեղծ անուններին ամենքը զոճեր կարծելով, առջի բերան այրվածների թիւը 1200-ի հասած էր, բայց յետոյ խուզարկութիւնները շա-րունակվելով, իրականութիւնը երևան եղաւ:

Հրդեհը «Քիլբերիքի» գաւելտական թերթին շատ նիւթ մատակարարեց, իր ծիծաղաշարժ կարիկա-թուրներով սղաւորներին անգամ ծպտա պատճա-ռեց: Ի միջի այլոց շինած էր մի պատկեր, որ-տեղ երևում էր երկվիշ և երկվի, երկրի վրա տեսնվում է Բիլիկ թատրոնը բոցերի մասնակած, թատրոնի միջից գոճերը, ծերունի, երիտասարդ, երեխայ, պատանի, երկուս և ամեն հասակից հաղաբարտ արարածներ կարգաւ և զոյգ զոյգ բարձրանում են յերկինս, որտեղ երևում է ամ-պերի մէջ հոյակապ արքայութիւնը, ամբողջն մէկ ծայրը թատրոնի դուռը, միւս ծայրը արքա-ութիւննս գուռը հասած է: Մի ծերունի ամենայն երկիւղածութեամբ արքայութեան դրան զանգալը հնչեցնում է. զանգալին ձայնը լսելով, դռնապան Պետրոսը պատուհանից դուրս է նայում, ինչ

են, որ համայնքների ժողովի անդամներից մի քանիսը կը հետեւեն այդ օրինակին: «Reform clob»-ի մէջ, որի անդամների մեծա-մասնութիւնը ազատամիտ կուսակցութեանն է պատկանում, նկատվում է անբաւականու-թիւն կառավարութեան դէմ և արդէն խօս-վում է մի երրորդ կուսակցութիւն կազմե-լու մասին: Ըստ երեւոյթին Գօշէն պատ-րաստվում է այդ նոր կուսակցութեան ա-ռաջնորդներից մէկը լինել և մինչև անգամ լօրդ Գերբի չէ կամենում շատ մօտենալ արմատականներին: Բացի այդ արմատական-ները բարձրանայն յայտնում են իրանց ան-բաւականութիւնը չափաւոր ազատամիտների թուլութեան պատճառով և պատրաստ են հեռանալ մեծամասնութեանից, քան թէ զոր-ծել այդպիսի անյուսայի դաշնակիցների հետ: Կառավարութիւնը ցոյց է տալիս, իրը թէ չէ նկատում, որ ազատամիտ կուսակցու-թեան անդամները անջատվում են, և հա-ւատացնում է, թէ՛ երկիրը նրա կողմն է պաշտպանում: Մասնաւոր առաջին մինիստ-րը բողոքով չէ մտածում դաւաճանել իր ընկերներին, քանի որ ազատամիտ կուսակ-ցութիւնը դժուար դրութեան մէջ է: Բայց որովհետեւ նա ծերացած է, նրա համար շատ դժուար է մինիստր-նախագահի և ֆի-նանսական մինիստրի պաշտօնները վարել, այդ պատճառով կարծում են, որ բիւրժե-տը կազմելուց յետոյ նա կիրադրուի իր վա-ղեմի ցանկութիւնը և ֆինանսների մինիս-տրութիւնը կը յանձնէ պատերազմական մի-նիստր Չայլէօրսին, որին կը փոխարինէ լօրդ Նօրզբերուկ: Չայլէօրս գրեթէ վեր-ջացրեց անգլիական զօրքերի վերակազմու-թիւնը, իսկ լօրդ Հօրզբերուկ, իբրև պատե-

տեննէ, հազարաւոր մարդիկ դրան առաջ դրու-նին խոնարհած սպասում են դրան բացվելուն: Պետրոս առաքեալը աչքերը խուշոր բացած և ինքը չուարած ասում է. «Աստուած իմ, այս ինչ բազ-մութիւն է, արքայութեան դռնապան եղած օրիցս ի վեր այնքան արգաւ մարդ միանգամից չէի տե-սել, ինչ պատահեց ձեր աշխարհումը»:

Չայլէօրսի թատրոնից զատ միւս բոլոր թատրոն-ներում հրդեհից ի վեր ներկայացումները ոչ թէ դռնակ, այլ դռնապան են տալիս, որպէս զի աչ-քը վախցած հասարակութիւնը ապահով լինի, բայց «Քիլբերիքին» դարձեալ գոճ է, որովհետեւ Օպերայից զատ ուրիշ թատրոնների անցքերը շատ նեղ և դռները սակաւաթիւ լինելով, կրկին վտան-գից ազատ չէ համարում, և շինում է կարիկա-թուրներ, այսինքն թատրոն, և դրան առաջ փո-խանակ կառուցել, հիւանդանոցի պատարակներ, դազաղներ և մուսկաթալ մարդիկ կանգնեցնած է, հանդիսականները հրամայանոց և անտի գերեզ-մանոց փոխադրելու համար, և ինքը «Քիլբերիքին» ջրով լիքը մի մեծ աւազանի մէջ բաղած այնպէս գալիս է թատրոն:

ըզմանական միտարի օգնական, ամենից շատ ընդունակ է վերջացնել իր նախորդի սխաժ գործը: Վերջին ժամանակներում հաւատացնում էին, որ ներքին և արտաքին գործերի միտարութիւնների մէջ մեծ փոփոխութիւններ պէտք է լինէին: Հաւատացնում են, որ արտաքին գործերի միտարի օգնական Չարլզ Վիլկին կը յանձնվի ներքին գործերի միտարութեան կառավարութիւնը:

ԱՒՍՏՐՕ-ՌԻՆԳՍՐԻԱ

Աւստրո-ունգարական առաջին միտար կոմս Կալնօլի տուած մեկնութիւնների առիժով «Journal de St.-Petersbourg» նկատում է իր քաղաքական բաժնի մէջ հետեւեալը: «Աւստրիական ազգային ժողովի մէջ կոմս Կալնօլի արտասանած խօսքերը մեզ համար բոլորովին զարմանալի չեն: Նորին Մեծութիւն Կայսր Ալեքսանդր III-ի և նրա կառավարութեան խաղաղասիրական դիտարութիւնները այնքան ակներև են, որ նրանց չեն կարող նկատել կամ չափազանց նախազարգացած, կամ կատարելագոյն անբարեխիղճ մարդիկ: Այնու ամենայնիւ մենք զնահատում ենք կոմս Կալնօլի ազնիւ խօսքերը: Կոմս Անդրաշին և բարձր Հայմերլին փոխարինելու համար հրաւիրված պետական մարզը ապրել է Ռուսաստանի մէջ: Նա ծանօթ է Ռուսաստանի մարդկերանց և գործերի հետ, նա զիտէ, թէ ուսուները մինչև որ աստիճան ցանկանում են պահպանել խաղաղութիւնը, որ անհրաժեշտ է բոլոր ազգութիւնների համար: Կոմս Կալնօլի վճռողական խօսքերը ապացուցանում են, որ նա անհրաժեշտ համարեց ընդդիմադրել նախապաշարմունքներին և հերքել զանազան անտեղի կասկածները ուսուների մասին: Այդ է պատճառը, որ աւստրիական արտաքին գործերի միտարը հարկաւոր համարեց ուղղակի մեկնութիւններ տալ: Մի քանի ժամանակ առաջ մենք յայտնեցինք մեր կարծիքը աւստրիական մամուլի այն բաժնի մասին, որ, տեսնելով Հերցեգովինայի և Բոսնիայի պատասխարութիւնը, հարկաւոր էր համարում զանազան մեղադրանքներ բարձել Ռուսաստանի վրա: Այդ լրագիրները

ըզմանական միտարի օգնական, ամենից շատ ընդունակ է վերջացնել իր նախորդի սխաժ գործը: Վերջին ժամանակներում հաւատացնում էին, որ ներքին և արտաքին գործերի միտարութիւնների մէջ մեծ փոփոխութիւններ պէտք է լինէին: Հաւատացնում են, որ արտաքին գործերի միտարի օգնական Չարլզ Վիլկին կը յանձնվի ներքին գործերի միտարութեան կառավարութիւնը:

ՖՐԱՆՍԻԱ

«Голосъ» լրագրի թղթակիցը գրում է փարիզից ի միջի այլոց հետեւեալը: Գամբետայի միտարութեան անկման մասին: Գուք արդէն՝ զիտէք, որ յունվարի 26-ին Ֆրանսիական պատգամաւորների ժողովի մէջ Գամբետայի միտարութիւնը յաղթվեցաւ: 282 ձայների մեծամասնութեամբ 227-ի դէմ: Յունվարի 25 և 26-ին ոչ թէ միայն հասարակութիւնը, այլ և միտարութեան անդամները բոլորովին այլ հեռանկարներ էին սպասում և այդ օրը առաւօտեան 11 ժամին Գամբետայի հաւատացնում էր, թէ ինքը կը յաղթէ:

Կասկած չը կայ, որ միտար-նախագահը մինչև վերջին րոպէն յոյս ունէր պատգամաւորների ժողովի բարեխիղճութեան և առողջ դատողութեան վրա, բայց իսկապէս յունվարի 26-ը բարեխիղճ չէր հանրապետութեան համար և առաջադիմութեան ու առողջ քաղաքականութեան կողմնակիցներին մեծ վիշտ կը պատճառի այն վճիռը, որ կայացրեց այդ օրը Ֆրանսիական պատգամաւորների ժողովը:

Այդ օրվայ նիստը ցոյց տուեց, թէ ինչպիսի տխուր հետեւանքներ կարող են ունենալ վրէժնորդութիւնը և պատգամաւորներին ընտրելու այժմեան եղանակը: Գամբետայ ընկաւ այն բոլոր մարդկերանց թշնամութեան պատճառով, որոնք ամենից առաջ զնահատում են իրանց հասարակական դրութիւնը և Ֆրանսիայի իսկական պահանջները երկրորդական հարց են համարում: Պատգամաւորների ժողովը պատասխանատու

կը լինի իր վճռի համար և ամենակարճ ժամանակամիջոցում կը նկատէ, թէ ինքը ինչպիսի անկանխելի դրութեան մէջ է ընկել: Նա իր ձեռքով անձնասպանութիւն գործեց և այսուհետև ոչինչ չէ կարող ձեռնարկել:

Նորակազմ միտարութիւնը չէ կարող երկարատե լինել: Չը պէտք է մոռանալ, որ Գամբետայի կուսակցութիւնը պատգամաւորների ժողովի մէջ ամենաուժեղն է և որ նրան կարելի է յաղթել միայն այն ժամանակ, երբ միանում են մնացած, միմեանց հետ ոչինչ ընդհանուր գործ չունեցող կուսակցութիւնները:

Յունվարի 26-ի նիստի ժամանակ դահլիճը լի էր բազմաթիւ հասարակութեամբ: Ժամի 2-ին նախագահ Ֆրիսոն բռնեց իր տեղը և իսկոյն խօսք տուեց պատգամաւորների կառավարչական նախագիծը: Մի քանի պատգամաւորների խօսելուց յետոյ, ժողովը ուշադրութեամբ լսեց Բարոզէի ձառը, որ առաջարկում էր վերաքննել ամբողջ սահմանադրութիւնը և ոչ թէ միայն նրա մի քանի յօդուածները: Ժողովը քուէարկեց Բարոզէի առաջարկութիւնը և մերժեց նրան: Կրանից յետոյ ամբիօնի վրա բարձրացաւ Գամբետայ: Նրա երեւոյնն պէս դահլիճի մէջ խորը լուսութիւն տիրեց: Գամբետայ չափազանց հանգիստ էր: Նա սկզբից կամայ էր խօսում, բայց հետագային սկսեց բարձրացնել իր ձայնը և սկսեց եռանդով պաշտպանել կառավարչական նախագիծը: Նա վիճարկութիւններին հարցին վերաբերեալ ուղղութիւն տուեց և սկսեց խօսել սահմանադրութեան այն վերաքննութեան մասին, որ պատրաստել էր 33-ի մասնաժողովը: Նա յիշեցրեց, որ ժողովը նշանաւոր մեծամասնութեամբ մերժեց Բարոզէի առաջարկութիւնը ամբողջ սահմանադրութեան վերաքննութեան մասին: «Մի՞թէ մի և նոյնը չէ ամբողջ սահմանադրութեան վերաքննութիւնը կամ կոնգրեսին անսահման իշխանութիւն տալը» սասց նա: Այդ հարցը մեկնելուց յետոյ միտար-նախագահը բացատրեց այն հարցը, թէ ինչ կը լինի, եթէ վերաքննող ժողովը, զուրս դալով իր իշխանութեան սահմանները, կը զրկուի իր օգնական հասնելու, մի՞թէ դառնալով «Մասիսը» նախ և առաջ իրաւաբեկ պարտքին համար հայելից փող հաւաքել հարկաւոր է պիտի ստեր: Հայկական հարցը պաշտպանող օրգանների բացակայութիւնն էլ մի տեսակ բարոյական սով պէտք է լինաւ: Բացի սորանից իրաւաբեկ պարտքը այնքան անապահով դառնար է, որ երօպալսան օրգանի համար մինչ հիմայ հանգանակված և «Մասիս» կարծեօք զուր տեղը վառնված և իր աչքերին խաշոր երեցած բաժանորդանի փողովը իրաւաբեկ մի պարտքին տուկուն անգամ չեն կարող ծածկել: Այն, «Մասիս», ախ, ես քո տեղը լինի՛ ունեցածս չունեցածս կը ծախելի և խեղ կանեի...

Շուր ի բնէ հաւատարիմ և տիրաւոր է, բայց սոյն յատկութեան զերազոյն աստիճանին հասած մի շուն տեսնվեց Վիլնիայում: Այս շունը այսօրվան թատրոնի ակերակայ առաջը նստած մի ամսից ի վեր լայ է անում իր տիրոջը համար, որ հրեկնի զիշերը թատրոնում այրված էր. անկարելի կըզած է շունը այն տեղից բաժանել, մինչև անգամ ակերակայ մտիկների և հողերի մէջ փնտռում է տիրոջը, և չը գտնելով, յուսարկել և լալազին հեծեծանքներ է արձակում. շանը տուն են տանում, կրկին ասնից փախում դալիս է թատրոնի ակերակը և սկսում է լալ: Շան տէրը աղքատ մի գործատու էր, մի կին և երեխաներ թողուցած է. թէպէտ և հրեկեղեց օգնութեան մասնաժողովը սրանց ատրուար կազմակերպեց, բայց ամերիկացի բազմազան մի հանքատուր Վիլնիայ գտնվելով և շանը պատմութիւնը լսելով 5000 Ֆիլորին տուել և շունը ծախու է աւել: Այդ շանը ազնութիւնը և տիրաւորութիւնը սրտաճառ եղան այրի կնոջ և որը երեխաների միտարութեանը:

Կարծես թէ հայի բազմի քամին սկսում է քաղցրիկ փչել և փոքր աստիճանում են Նարեկացու դրած խառնուրդը, մեղր, մառախուղը, մտայն, ազնվամտը, մտքը և զիշերը. եթէ ասանց օր և է մի փոփոխիլ և միջին սա զեփուրը այսպէս փչելու շարունակել, կարճ ժամանակում հայը լուսոյ ծագիլը կը տեսնէ: Մինչև հիմայ հային չը ճանաչողները սկսում են աղղին ծանօթանալ, «Տալի» լրագրում Ս. Պատրիարքի հրաժարականի համար յատուկ յօդուած, «Տէլի Ներուս», Տէլի Տեղեկագր» լրագիրներում նմանապէս, Կ. Պօլսոյ ամբողջ օտարազդի թերթերում

Նոյնպէս պատրիարքի հրաժարականի մասին առաջնորդող յօդուածներ, Վիլնիայում հայկական օրգան Ժուրնալ դ'Օրիանի մէջ Ներուսի համար գովարանութիւններ, վերջապէս համազգային մամուլը մէջ յայտնելու նախադրութիւններ, կարծիքներ յայտնվում են, հրատարակվում են և թիւրքերը գովարանած մտում են և չեն ուզում հաւատալ թէ մի՞թէ հայը մի բան է եղել, որուն այնքան կարեւորութիւն են տալիս, վերջ է վերջոյ իրանք էլ համոզվելով թէ հայը մի նշանակութիւն ունի, սովորման և առաջին նախարարը խնդրում են Ներուսից որ բարեհաճի հրաժարականը ետ առնելու, իսկ նա ընդունելու. համար պայմաններ է առաջարկում այս ամենը երօպալսից կարգում են և դովելով պատրիարքի քաղաքակրթական ընթացքը հետաքրքրվում են հայկական հարցով, և Վիլնիայում ասում են թէ հայերը մեծ դեր են խաղում և մեծ յոյս կայ որ կը յայտնվեն:

Հայկական հարցի առթիւ դիւանապետաց ջրհանում ոչ-պաշտօնական տեղի ունեցած միճարանութիւնների մէկին մէջ անցեալները մի անդլիսացի դիւանապետ ասել է թէ, հայերը այնքան անտանելի տանջանք և տառապանք չեն կրած, և հետեւաբար դեռ վաղ է որ բոլորաների նման ինքնազարգացում վայելին. ես շատ կը փափաքեի որ դա դիւանապետ մի անգամ դէպի Վաստրիական միայնակ ճանապարհորդութիւն աներ և մի քանի քրդերի ձեռք անցնէր որ անինայ կաշին բերթէին և հետը ունենար փափկասուն և գեղեցկուհի Lady-ներ և Miss-եր, և այդ միտարին, քրդերը յափշտակելին ամսին, այն ժամանակ ինքն էլ հայերի կրած շարժարանաց համը ստած կը լինէր: Մի՞թէ հային քաջածը դեռ բաւական չէ. ինչ պէտք է լինի և որքան պէտք է ճնշվի, որ հերթը է ասնա:

Սա ինձ յիշեցնում է պատուանից վայր ընկնող մի գործատուի պատմութիւնը:

Գործատուին մէկը մի տան կրողը յարկից վայր է ընկնում. իսկոյն փողովը մարդիկը օգնութեան են հասնում և տեսնում են թէ մարդը մտած չէ և ոչ մի կողմը չարգված, միայն ուշաթափ է եղած. — չուտ, չուտ մի բաժակ ջուր բերէ՛ք, — ասում են մի քանի լիքը բաժակը տալիս են խեղճին խեղճ վերջնելով — ջուր էք տալիս, լոկ ջուր, հապա բաները որը յարկից պէտք է մարդ վայր ընկնի, որ մի բաժակ զինի տաք, ասել է: Նոյն և նման է հային վիճակը. մինչ երբ և որ աստիճան չարչարվելու է որ մի բանի արժանանայ, խեղճ հային ոչ թէ զինի, այլ ջուր անգամ տալը արժան չեն դատում, ասելով թէ դեռ վաղ է: Ախ, ան, ան, ինչպէս ասում է նոր-նախիշխանցի Միլիւլը, եթէ իմանայի, թէ որ չուկայունն է ծախվում հայերին փրկող կենսատու ջուրը, հաւատացէր որ ես էլ ունեցածս կամ չունեցածս կը ծախելի և այդ ջրից գնելով, լրաձեռն կը բաժանելի իմ համազգիներու, բայց ինչ օգուտ, ոչ ես ծախելու բան ունիմ և ոչ էլ այդ տեսակ ջուր կայ ծախու:

Մարդ երկու անգամ երեխայական խեղք կունենայ, մի անգամ մանուկ եղած և երկրորդ անգամ ձեռքաբաժ ժամանակը. աղեղ «Մասիս» էլ այժմ մանկական խեղքի ծառայող ձեռքեան հասած է, և չէ կարողանում ամենապարզ դատողութեամբ մի հարց լուծել: Ամեն ազգային հանգամանակութիւն իւր կարեւորագոյն կարող պէտք է ունենայ. Աստուած մի արտացէ, եթէ այդ տարի էլ մահաբուշակ սովին լուրը Հայաստանում կրկին

նուրթեան սահմաններէց, կը ցանկանայ այնպիսի իրաւունքներ ստանալ, որոնց նա երբէք չէ կարող ունենալ: Նա մի հայեացք ձգեց 1791 և 1875 թուականների Ֆրանսիական պատգամաւորների ժողովի գործունեութեան վրա, պատմեց, թէ ի՞նչ է լինում այն բոլոր երկիրներում, ուր կայ պարլամենտ և ապացուցեց, որ կոնգրեսին որ և է առաջարկութիւն ներկայացնելուց յետոյ սենատի, պատգամաւորների ժողովի և հանրապետութեան նախագահի մէջ պէտք է համաձայնութիւն կայանայ: Այժմ կառավարչական այդ բաժինների մէջ համաձայնութիւն չի կայանայ, ուրեմն անկարելի է կոնգրես հրաւիրել և սահմանադրական օրէնքները վերաքննել: Այդ հարցը մեկնելուց յետոյ Գամբետայ անցաւ պատգամաւորներին ցուցադրելով ընտրելու ձեւին, և այդ հարցը այնպիսի աշոգութեամբ էր պաշտպանում, որ ամբողջ ժողովը նրան ողորկած ծափահարում էր: Գամբետայ ազգեց մինչև անգամ այն պատգամաւորների վրա, որոնք նրան կասկածում էին: Նա յիշեցրեց այն բոլոր ծառայութիւնները, որ ինքը արդէն մատուցել է հանրապետութեանը և որ դարձեալ կը մատուցանէ, եթէ կառավարչական դերը իր ձեռքին կը մնայ:

Գմուար է երեւակցել, թէ ինչպիսի ահազին տպաւորութիւն գործեց Գամբետայի ձառը Պատգամաւորների ժողովը ցնցված էր, իսկ հասարակութեան մէջ աներեւակցելի ողորկութիւն տիրեց: Այդ բոսպէին ամենքը հաւատացած էին և մինչև անգամ դրու էին զնում, որ կառավարութիւնը կը յաղթէ:

Պարլամենտական մասնաժողովի գեկուցանողի պատասխանից յետոյ սկսվեցաւ քուէարկութիւնը և, կըր յայտնի եղաւ նրա հետեւանքները, Գամբետայ յայտնեց, որ միտարութիւնը հրաժարական է տալիս: Հասարակութիւնը հաւատացած է, որ, եթէ քուէարկութիւնը սկսվէր անմիջապէս Գամբետայի ձառից յետոյ, նա անպատճառ կը յաղթէր:

Վի միճակագրութիւն ցոյց է տալիս որ ծընդնեան օտնի առթիւ Սլոանիայի Վաղրից մայրաքաղաքում 600,000 հնդկահաւ է մտել: Բնակչաց թիւը 400,000 լինելով, հետեւաբար իւրաքանչիւր բնակչի 1 1/2 հնդկահաւ է ընկնում, մարտագրութիւն կը բարեմաղթենք: Թուրքը մի ստակ ունի, ասում է քրիմիէ հայ հայ, քրիմիէ վայ: « յիտէ Հայաստանի զիւղերում բողբոլը նոյն օրը հայերից որքան ոչխար, կով և հաւ յափշտակած տարած են, բայց շատ քանայ քիչը մը նայ, հայերն էլ մի օր իրանց կորուստը հանդերձ տուկուով յափշտակողներինց ետ կը խլեն անշուշտ, եթէ թշնամիներին սիրելու քարոզութիւններն ասկանջ չը կախեն:

Երգուհի Պատուին 30 կոնցերտ տալու համար մի ամերիկացու հետ դաշնագիր է ստորագրել, իւրաքանչիւր զիւրը 32,000 Ֆրանկ և 30 զիւրկան

ԹԻՒՐԻՒՄ

Կ. Պօլիտ. Corresp. լրագրին դրում են հետևեալը: Ինչպէս երևում է, արաբական միութիւնը զեռ. ևս երկար ժամանակ կը գործէ այն քաղաքական նախագծի համեմատ, որին նա մինչև այժմ հետևել է: Միութիւնը այժմ աշխատում է օգուտ քաղել այն վատ յարաբերութիւններից, որոնք կան Ֆրանսիայի և Ռուսիայի մէջ հիւսիսային Աֆրիկայի հարցի պատճառով: Կա ապացուցանում է երկրորդ պետութեանը, որ նա առևտրական ահազին շահեր կունենայ Տունիսի մէջ, եթէ համաձայնութիւն կը կայացնէ արաբների հետ և կրնա հասնել իր բանակցութիւնները Ֆրանսիայի հետ: Կունս կորտին շուտով կը յանձնվի մի երկար գրութիւն, որով այդ առաջարկութիւնները մեխմուտ է պարզվում են: Միութեան առաջընդնորդները չեն ծածկում, թէ իրանք մեծ յոյս են դնում այն օգնութեան վրա, որ Ռուսիան կարող է նրանց հասցնել յայտնի պայմաններով: Միութիւնը սկզբից չափազանց ընդարձակ նախագիծ ունէր, որի նպատակն էր բոլորովին արտաքսել Ֆրանսիացիներին հիւսիսային Աֆրիկայից: Այժմ միութիւնը անհրաժեշտ է համարում, որ Ֆրանսիացիները տիրապետեն Ալժիրիային, բայց Տունիսի գրաւելը նրանց երկիր է պատճառում, որ դրանով Ֆրանսիայի ազդեցութիւնը չափազանց մեծ կը լինի Աֆրիկայի մէջ: Եթէ Տունիսին վիճակված է եւրոպական պետութեան ձեռքն ընկնել միութիւնը լաւ է համարում, որ այդ երկիրը իտալացիների ձեռքն լինի, որովհետեւ այդ դեպքում Ռուսիայի և Ֆրանսիայի մէջ այնպիսի մրցութիւն կը սկսվի, որ արաբներին մեծ օգուտներ կը հասցնի: Ինչպէս երևում է արաբական միութիւնը բոլորովին ուշադրութիւն չէ դարձնում թիւրք տարրի վրա և մինչև անգամ նրա նպատակն է այդ տարրը կատարելապէս անգոր դարձնել: Հաւաստանում են, որ այդ միութեան մի բաժինը կը հիմնվի Հոսթի մէջ և այնտեղ կը գործէ: Միութեան էլ իր կողմից աշխատում է ընդարձակել իր ազդեցութիւնը Տրիպոլիսի վրա: Բայց նրա աշխատանքները իրողը են անց-

նում, քանի որ զինուորական և քաղաքական իշխանութիւնները միմեանց հակառակ են գործում: Զինուորական իշխանութիւնը, որ ենթարկվում է պարտի անմիջական ազդեցութեանը, ձանձրացնում է Ֆրանսիացիներին, անկարար նրանց դէմ ցոյցեր գործելով: Քաղաքական իշխանութիւնը, ենթարկվելով Բ. Կրան հրահանգներին, ահաճութեամբ հետևում է սուլթանի ընտրած վտանգաւոր ձանապարհին:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԻՒՄՅԻՑ

Կ. Պօլիտ, 16 յունվարի

Անգլիական «Liverpool Mercury» լրագրին մէջ կը կարգանք հետևեալ յօդուածը նայող նկատմամբ: Երբ լուսնացա թէ Տայոց Պատրիարքը հրաժարական տուել է, նոքա սրբ Արեւելից գործերը ուշի ուշով կը նկատվին վախճան թէ չը լինի որ այս եղևութիւնը զարացնէ առաւել այն ինչորը որ արդէն դժուարութեամբ լի է: Նոյս երկիրը իրականացաւ Այժմ կերել թէ պարկազը—որ նայ ժողովրդան թէ հոգեւոր գրուէ և թէ նորա ներկայացուցին է ի Կ. Պօլիտ—իր պաշտօնին քաղաքական մասը ի գործ դրաւ, ստիպելով Բ. Կրան Պէրլինի վեճաժողովին որոշուածին կատարելու: Այսպիսի մի առաջադիմութիւն անուշտ պէտք էր դրաւ զեպանաց ուշադրութիւնը, որք պատասխանատուութիւն ունեն Բ. Կրան նպատակ ցեղերուն նկատմամբ, և որոց շահերուն պաշտպան կը հանդիսանան 1878 տարւոյն կարգադրութեան իրաւար: Սակայն ամբողջ Արմենիոյ մէջ այս դեպքը այնպիսի սաստիկ յուզման պատճառ կըաւ որ խռովութեան վտար դրացուցաւ ամեն տեղ: Հայոց Ազգային Ժողովը արտաքոյ կարգի դժարաման հրաբուրեցաւ, և առջին նիստերն աւելի բազմաթիւ անդամք ներկայ էին: Բազմաթիւ ազդերներ, հարաբար ստորագրութեամբ և հեռուազդեր, գաւառներէն յուղարկուած՝ կարգադրեցան ժողովին մէջ, որք ժողովին կաղաչէին ամեն ջանք ի գործ դնել պատրաստը համոզելու որ հրաժարականը ետ առնու: Ժողովը մի պատգամաբարութիւն կարգեց այս փորձը վերջնելու: Այս առաջադրութեան համեմատ՝ ազգային ժողովին պատգամաբարութիւնը պատրաստեց ներկայացաւ և յայտնեց ի դիմաց նայ ազգին՝ սորա իր վրայ ունեցած կատարել վտանգութիւնը և իր վարչութիւնէն շատ քիչ լինելը: Հարցուց միանգամայն իր հրաժարական տալուն պատճառը: Երկարատև տեսակցութիւնէ հետ պատրաստը ըստ թէ չիար աղքին չաճուն համար է որ հրաժարել է, վրան զի կառավարութիւնը և մասնա-

անդ բարձրատիման անձինք, զոցես անձնական թշնամութիւն ունին իրեն դէմ, նայ ժողովրդան տրալի վիճակը բարւոքելու համար ըրած փորձերուն պատճառաւ: Մէջ բերաւ Պերլինի դաշնագրութեան պայմանները գործարկելու համար մի փորձ չը լինելը, մի դաշնագրութիւն՝ որ բայցորոշ կերպով Բ. Կրան Ասիոյ մէջ ունեցած քրիստոնեայ ազգերը պաշտպանելու համար է: Յիշեց քրիստոնեաները, որոց դատը տակաւին տեսնուած չէ: Յիշեց նաև կառավարութեան հրամանաւ հայոց պատմութեան վերաբերեալ ամեն զրբերուն դրաւ: Կրան հրամանաւ հայ եպիսկոպոսաց ի Կ. Պօլիտ բերուիլը, իրենց հայրենակիցներուն դէմ նախատանայ յանցանքի պատրուակաւ:

Պատրիարքը կրկին պնդեց իր հրաժարականին վրայ, նկատելով երկրին վիճակն ուր այս ժամուս, ըստ իւր կարծեաց, բնիկներն կառավարութեան պաշտօնէից զերի են եղած: Իւր հրաժարականը թէ և հանդամանքներն արգարացեալ լինի թէ ոչ՝ զինն օրոտակար ազդեցութիւն պիտի ունենայ: Եւրոպայի ուշադրութիւնը պիտի գրաւէ Կրան անհարկութեամբ վրայ իւր պարտականութիւնները կատարելու վերաբերմամբ, որոս ստանձնած էր եւրոպական կառավարութեանց առաջ: Բարենորոգումներ առաւել ևս այժմ ստիպողական են որ հայ ազգը իրատ յուղեալ է այս միջոցիս: Այս եղևութիւնը ուղղակի պիտի ծանուցանէ նաև արևմտեան ազգաց ներկայացուցիչներուն Կրան պարտազանցութիւնը և խաբէութիւնը, որով պիտի ստիպէ զորք կարմիր ազգու կերպով ներգործելու սուլթանին վրայ հայկական խնդրոյն նըկատմամբ:

Փարիզի «Temps» լրագիրը իւր 15 յունվար համարի մէջ կը հաստատէ Կ. Պօլիտն անգլիական թերթերուն հետադրուած այն լուրը թէ Գերմանիոյ կայսրը սխտել է Ալեքսիսի բաշայի մաս, երբ սա Պէրլին կը գտնուէր, թէ ան հրաժեշտ պէտք կայ որ Բ. Կրանը նկատողութեան առնու Հայաստանի բարենորոգմանց խնդիրը: ***

ԱՐՏԱԳԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Presse» լրագրին յունվարի 19-ից հետագրում են Հոսթից, որ իտալական կառավարութիւնը պատգամաւոր Գարէլլին Աստրիա և Գերմանիա ուղարկեց ուսումնարանական գործը ուսումնասիրելու համար:

«Corresp. Bureau» լրագրին յունվարի 19-ից հետագրում են Բելգիայից հետևեալը: Սկոտլանդի մեծամասնութեան բոլոր անդամները, թուով 104 պատգամաւորներ, այսօր սկոտլանդի կողմից իշխանին մէջ աղբիւ ներկայացրին: Իշխանը մեծ ուրախութիւն յայտնեց մեծամասնութեան աշխատանքները:

Իշուն հանած ձայնին հայերէն Բնչպէս են ասում:

- Գրաբառ խանչել, աշխարհաբառ գոսպ:
- Սահմանական ներկայից աշխարհաբառը խոնարհէ տեսնում:
- Ներկային առաջին դէմքը դուք սկսեցէք, ևս յետոյ կը շարունակեն:
- Աստ տեսնեմ, տղայ, ոտնամանը Բնչ բանից է շինվում:
- Կաշից:
- Կաշին Բնչ բանից է:
- Եզան մորթից:
- Ուրեմն ասան ինձ, օրն է այն անասունը, որ զեղ ոտնաման և միանգամայն ուսուրու միս կը տայ:
- Հայրիկա:
- Հողովել զիտես տղայ:
- Գլխով պարոն:
- Հայաստան բառը հողովէ տեսնում:
- Ինչպէս էք կամենում, ըստ Ձայնեանի հորովեմ թէ ըստ խրիմանի:
- Ըստ խրիմանի հողովէ տեսնեմ, դա պէտք է նոր լինի:
- Ուղղական Հայաստան Սեռական Գիւրգիստանի Տրական ի Տաճկաստան կամ առ Թրքաստան Հայցական զՇէյխ իւպատուլաս Գործիական Կայսերական հրամանաւ Պարարական զՎասպուրականաւ Ներգրական ի 61-րորդ յօդուած Կոչական Ազատեան ով Աստուած:

տութիւնների վերաբերութեամբ, պախարակեց ընդդիմադրականների հակապարամենտական ընթացքը, յայտնեց իր կատարեալ վտանգութիւնը այժմեան միևնույնութեանը և քաջաբերում էր պատգամաւորներին ինչպէս միշտ, նոյնպէս և այժմ գործել յօդուս հայրենիքի:

«Presse» լրագիրը հաղորդում է, որ ուսուց ընդհանուր հիւպատոս Խիտրօֆօ հրաբիրց Սօֆիա ուսուց հիւպատոսարանների բոլոր անդամներին, նոյնպէս և բողոքական ժողովրդեան մէջ գտնվող բազմաթիւ օֆիցիներին: Այդ խորհրդակցութեան նպատակը պէտք է լինի հողորդել բանաւոր հաշիւներ երկրի գրութեան և ազգաբնակչութեան արամադրութեան մասին:

«Standart» լրագիրը յունվարի 20-ից հետագիր տաացաւ Ալեքսիսից, որ իւր թէ Աստրիան ինչպէս տուեց Գերմանիային, որ եթէ Սերբիան և Չէրնօգորիան կօցեն Էդուլֆօլմայսլուս եղած ապստամբութեանը և այդ կառավարութիւնները կարող չեն լինի կատարել իրանց միջազգային պարտաւորութիւնները, նա ժամանակաւորապէս կը գրաւի այդ երկու պետութիւնները:

«Times» լրագրին Վաշինգտոնից հաղորդում են, որ պատգամաւորների ժողովը ընդունեց արտաքին գործերի միևնույնութեան հետևեալ առաջարկութիւնը. ինչորդ նախագահից, որ նա պահանջէ անգլիական իշխանութիւնից անգլիական բանտերում գտնվող ամերիկացի քաղաքացիների ցուցակը: Ժողովը չընդունեց Բօրինգոնի առաջարկութիւնը, որ պահանջում էր միջնորդել նրանց ազատութեան համար:

«ՄՇԱԿԻ» ՀՆՈՒԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՒՆՑ

Ս. ՊԵՏԵՐՔՈՒՐԿ, 2 փետրվարի, «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է, որ Կիևից իօթողօվսկի և իվալինցով արձակված են ծառայութեանց երրորդ պուսկի համեմատ: «Новое Время» լրագիրը հաղորդում է, պատերազմական միևնույնութիւնը նորից միջնորդում է բոլոր շրջանների զինուորական բժիշկներին 1882 թվից մայիսից ուձիկ աւելացնելու մասին:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄԲՈՒՆԻ

համար 960,000 Ֆրանկ ստանալու պայմանաւ: Ամեն զինքը երգելու է երկու երգ և երկու մու, հաշիւ են արած, միմեանց վրա մէն մի երգ 8000 և երգերի խորաքանչիւր բառը 100 Ֆրանկի է արժու, և որովհետեւ 10 բառ կարող է երգել մի վայրկեանում, հետեւաբար մի վայրկեանում 1000 Ֆրանկ վող է աշխատում: Սա երգչուհի չէ, ոսկի հակվիթ անող առասպելական հաւ, ախտոս որ այս անմահ հաւը թուխ նտտած է, բայց վտակներ չէ կարողացած դուրս հանել: Սերունդը կորած է:

Ամերիկայում Գարֆիլդի սպանիչ Գիտօի դատաստանը վերջերան առաւել քան կատակերգական մի կերպարանք է ստացած. աշխարհ դարձանում է Միացեալ Նահանգաց նորածե դատաստանին և Գիտօի խոտովանութեանց այլանդակութեանը վրա: Գիտօն շարունակ պնդում է թէ ինքը յանցաւոր չէ, երկրից իրան ներշնչված էր Գարֆիլդին անհետացնելու պարզ պաշտօնը: Այնու ամենայնիւ լրագիրները հաստատում են թէ Գիտօի համար փրկութիւն չը կայ, եթէ ոչ կատաղան, մանաւանդ համբերութիւնը սպասած ժողովրդի ձեռքից ապաստում չը կայ: Նիւ-Եորքից արեւանի մի բժիշկ հետևեալ տարօրինակ պատիժը առաջարկած է Գիտօի համար. ստամ է որ առաջին աստիճանի բէլօլիէր արձակող և լաւ նշանաձիգ բռնող ճարտիկ մի մարդ Գիտօի մարմնին նոյն տեղ մի հարուած տայ, որտեղ Գարֆիլդը ընդունած էր, Գիտօն հարուածը ընդունելուց յետոյ դարմանն Գիտօին այն բժիշկները, որոնք Գարֆիլդին խնամեցին, և Գարֆիլդին սըրված դեղերը Գիտօին ընդունել տան և մի և մի օպիւմիսիօնները անեն, եթէ բախտի բերմամբ

բը Գիտօն առողջանայ, կրկին կարելի է կախել: Կատաստանական տեսանք այս արտաքոյ կարգի առաջարկութեան վրա պիտի բանակցի: Գիտօն ստացել է մի նամակ հետևեալ պարունակով: «Պարոն հրէշ, հետագայ դատաստանին պատրաստվի մահուան, մենք ստորագրեալքս առանց կրկնից ներշնչվելու որոշեցինք դատաստանական աստանում, քո անսխտան զլիսիք երկու դնգով ներգրելի. բարեսածիք հիւրընկալել գնդակները քո ներշնչեալ զազաթիլ մէջ»: Այլ ևս Գիտօին համար փրկութեան մի նշոյլ չէ երևում, որովհետեւ մի բժիշկ զիսկը 1000 դոլարի ծախու է առել անդամազննական հետազոտութիւններ անելու համար:

(Մանկավարժական).
— Հաշիւ խնամում ևս, տղա:
— Այո, պարոն:
— 4 անգամ 4 ինչ կանէ:
— 160:
— Անտիտան, 4 անգամ 4 կանէ 16:
— Ճշմարիտ է, 16 կանէ, բայց ևս ձեր արժէքն էլ աւելացրի:

— Մի որսորդ ծառի մը վրա 15 թռչուն տեսաւ, հրացանը արձակեց, 10 հատը դետին տապալեց անտին քանի թռչուն կը մնայ, պատասխան տուր:
— Բան մը չը մնար:
— Այ յիմար, ստամ եմ 10 հատին խիեց, անտին մնաց հինգ հատ, այնպէս չէ:
— Ո՛չ, այնպէս չէ, պարոն խիզը, հրացանի ձայնից միանունը էլ կը փախչեն:

(Առձևուն Հայկական բառարան յօրինեալ ի պէտս գրագիտաց)	
Վաղարշապատ:	Տես, անապատ:
Նիկողոսեան:	Փշալից ստուկ ինչ
Վան:	Սասիսի պարտիզում:
Համրոյր:	Քրդերի իջկան:
Իշխանաց ձեռնարան:	Սյու է ստպան հանգստեան:
Սկզբունք:	Տես Արծաթ:
Յոյս:	Յիմարներ ժխթարանք:
Հիմի էլ լուեք:	Պապանձիր:
Սահմանադրութիւն:	Նոր բարե մ'ալ տուր բանը գնայ:
Երեսիտան:	Տես, երես և փոխան:
Բարենորոգում:	Եւ ընդ հոգեւոր քում:
Վանայ վարժապետանոց Հոգեւոյն հանգուցիլոց:	
Երուսաղէմ քաղաք վերին:	Յորում պարտերը ժողովն:
Աւերակ:	Տես Քիւրքճեան:
Բնկերութիւն:	Նախագարն ևս պիտի լինուի:
Խաթմարայ:	Նատեր կուլայ:
Թիֆլիս:	Տես գաւառը քոյայ:
Հայկական թատրոն:	Տես թոյն, դաշոյն, ժանտախտ, գոլըրայ:
Սովետական	} Հին «Փորձերը» տեսէք:
Սրու և էք	

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երջ տեսաւ ՄԵՐ ՀՐԱՏԱՐԱՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ IV և V դրոշմը. «երկու վեպիկ» Անդերսենից. «Սոխակ» և «Խոզարած», գին. 20 կ., առ այժմ գինը Կիւմիսի Կոմ. «Mezgy» Կիւմիսի Նազարյանց.

Կրկին հրատարակուեալ մեր յարգելի հայտնի հրատարակիչը մեր բացանկալ ջանքերով ԿՐԿՆԱՐ ԱՐՀԵՏԱՆՈՅԻ վրայ, յայտնելով սովորելու պայմանները:

Ձեռնարկ սովորելու համար իւրաքանչիւր ցանկացող կը վճարի 60 ր.:

Միայն ձեռնարկելու համար 25 ր.:

Ձեռնարկ առանձին կարելի է սովորել 30—40 դրոշմով:

Յանկացողները թող բարեհաճեն դիմել Գանձակի փողոց կենտրոնական հրատարակչի տուն № 10 ձեռի և կարի ուսուցիչ Գ. և Շ. Անիկեանցին, որտեղ ընդունուած են պատկերներ:

ԿՐԿՆԱՐ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԱՇՒԱԳԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԲՈՒԽՈՒՄՆԵՐԻՆ

Ամենանոր և գործնական ձևեր, բացարձակ կանոններով և բացատրութեամբ, որ ամենահաշտ կերպով կարող է սովորացնել հաշտ և ապահովելու այն անձանց, որոնք ցանկանում են սովորել կամ ունենալ այդպիսի հաշտներ, շատով կը մանի մամուլը տակ գրքեր կը բաղկանայ մօտ 400 երեսից. և մաքուր տպագրութեամբ, որոնք հետ միասին կը լինի և մի փոքրիկ վիպասանութիւն «Գող» վերնագրով և «Իմ երգերը» յաւելուածով. ցանկացողները թիֆլիսում կարող են գրուել «Կենտրոնական» և «Ձաքարից Գրիգորեանցի գրապատասխաններում և Թաղէտ Տէր-Միքայելեանցի մօտ. Բագու Բապիսիկի մագալինում, ինչ մօտ և «Մարդ ընդ» գրադարանում. զաւառական քաղաքներում այն անձանց մօտ, որոնք բարեհաճել են այդ մասին ստորագրութեան թերթ ընդունել:

Երկուսի արժէքն է միասին 2 ր. 50 կ. տպագրութեանց յետոյ 3 ր.: Բաժանորդներին անունները և ազգանունները կը տպագրուեն գրքի վերջում:

Հրատարակիչ Աբել Կ. Ապրեսեանց

ԾԱՍՎՈՒՄ ԵՆ 25% ԷԺԱՆ

Քան թէ ուրիշ տեղ. Թիֆ, կակաո, ՇՕԿՈՒՄԻ, բիսկիտներ, մուրաբաներ, բրինձ, ամաններ, բաժակներ, բոկալներ, թէյ, յամաններ, սուզոփներ, ՄԱՏՈՒՑԱՐԱՆՆԵՐ, կրիս լուսնաղու ամաններ, ԿՈՂՊԵՔՆԵՐ, ԶԳԵՏԱԿԱՆՆԵՐ, գրալներ, գանակներ, ԳՐԻՉՆԵՐ, թուղթ, ծրարներ, տետրակներ, մատիաներ, ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, ԲԵՎՈՒՎԵՐՆԵՐ, ԱՋՋԱԿԱՆՆԵՐ, կլէմիկ, ԹԱՄԲԵՐ, սանձեր, ութներ, ՄԱՀՃԱՎԱՆՆԵՐ, կրիսարիչներ, թաշկինակներ, կանանց զուգրաններ, մարդկերանց զուգրաններ, տուալիտ սապոն, հոտաւէտ ջրեր, շերտա, ցիարան մազնեղիս, խնայի գինի, պարսկէյն, խրիս, կոնիակ և 1,000 այլ առարկաներ: ԱՆԳԼԻՍԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻՄԵՆՆԵՐ ՆՈՅՆ ՏԵՂԵՐ ԿՐԿՆԱՐ քանակութեամբ ծախում է թիֆ. պուզերով 40, 46, 52, 58, ր., իսկ ֆունտերով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ. և 1 ր. 80 կ., իսկ ամենաբարձր թէյը ֆունտը 2 ր. քաշը ԱՌԱՆՑ ԹՂԹԻ:

ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ 20—60 ր. և 204-ԲՈՐ (chokl bore) George Dau-ի գործարանից 120 ր., բէլգիական 4—34 ր., ԲՈՒՆԻ ԳՕԳ (bull dog) 11—20 ր., կանանց թամբեր 65 ր., շիֆիդի գանակներ 3 ր. 50 կ. գրիտներ, այրօմներ կիսապնով, ֆիլտրաներ և այլն: Ամենամեծ պահեստ հրացանների և բէլգիական թիֆլիսում:

92—100

Въ Редаціи газеты «МШАРЪ»

Продается «ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ТУРЕЦКИХЪ АРМАНЪ.»

Д. Григорія АРЦРУНИ. Брошюра напечатана въ Москвѣ. Цѣна 25 коп.

ՔՐԵՎԱՍ ՄԱՆԿԱՆՑ

Այս ֆիլմնայով բանարով երևանումն գրափառանոց կցելով նորա հետ ուսումնարանական, դեւանական, նկարչական և կազմարարական իրեղենների խանութ, յանձն եւ առնում առ միշտ յիշատակաւ պարանքներից եւանի և նորա շրջակայ քաղաքների և գիւղերի գիւնասաններին և ուսումնարաններին շատ ձեւնաւ գներով և պայմաններով:

Ընդունում եմ տպագրել տարւ բլանկներ, ծանուցարկեր, յայտարարութիւններ, այցելատուներ, բրօշուրներ, նաև գրքեր, ամենաարժան փարձով:

Ինչ մօտ է գտանվում իմ հրատարակած «Տնային բժշկական մարմնամարզութեան» գրքի պահեստը:

Իմ հասցեն. Գ. Զրիւն. Մ. Սիմեոնացու, Կոմիտասի, «Դրոշմ»-ԴՖԵՅԻ:

ԱՐԳԻՆ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Ռուսաց յայտնի գրող ՎՈՒՉԵՏԻՉԻ «ДВѢ ЕЛКѢ» մանկական գրքուկի հայերէն թարգմանութիւնը «ԵՐԿՈՒ ՏՕՆԱՏԱՌ» անունով:

Այս գրքուկը ընդունել էր տպագրելու Հայ երէն գրքերի հրատարակչի թեւան ընկերութիւնը. բայց իրանից անկախ պատճառներով ինքն ընկերութիւնը յաջողութիւն չունեցաւ տպագրելու: Տպագրված է Հայ երէն թիֆլիսի վերայ խոշոր տարբերով:

Գինն է 20 ԿՈՊԵԿ:

Կարելի է ստանալ թէ՛ կենտրոնական գրապատասխանից և թէ՛ թարգմանողից՝ հետեւել հասցեով:

Կիւմիսի—на Авлабашъ Ивану Петровичу Назарянцъ.

Վ ա ճ ա զ ու մ է ն 15,000 ամաններ առաջին տեսակի 15 կ. հատը, 12,000 խրատապի բաժակներ 25 կ. հատը, 10,000 բոկալ և բաժակներ 10 կ. հատը, 10,000 մատուցարաններ և կողպէքներ 15 կ. հատը, 10,000 ասեղ 8—40 կ. հատը, 10,000 պիտաներ 5 կ., 5,000 շիշ պարսկէյն և խիստ 1 ր. հատը, 2,000 արշին կլէմիկ 60 կ.—2 ր. արշինը, 2,000 դիւժին մատիտներ և գրչակներ 8 կ. դիւժինը, 2,000 ֆ. հեղկական բրինձ 7, 8 և 10 կ. ֆունտը, 1000 ֆունտ լէպէտիկ 50 կ. ֆունտը, 600 անգլիական բէլգիկ 4—34 ր. հատը, 300 անգլիական հրացաններ 20—100 ր. հատը, գրապարիկ, ալրօմներ, ձմեռայն պալտոններ, գլխարկներ, փարսիկներ, հագուստ կէս գնով: Ծախում է ԱՆԳԼԻՍԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻՄԵՆՆԵՐ մէջ: Նոյն տեղը ծախում է ծովային ԽՈՏ պուզը 2 ր. 50 կ.:

48—60

ՎԻՆՆԱՅԻ ՄԵՐԵԼԻ (աթուներ և բազիլաթուներ) ծախում են մեծ քանակութեամբ և մանր, միջին փողոցում կառուցված փողոցի անկիւնում ՄԻՔԱՅԻԼ ՏԵՐ-ՆԻԿՈԼՈՍԵԱՆԻ պահեստում: Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել այս հասցեով: Թիֆլիս, Միխայլու Մ. Երջ-Նիկոսոսու. 137—150

Կովկասեան Պրիկազը յայտնում է, որ ներկայ փետրվարի 17-ին նշանակված է աճուրդ կրկնաձուրդով երեք օրից յետոյ թիֆլիսի քաղաքային հիւանդանոցի, աղքատանոցի և ֆելդշերների ուսումնարանի համար 1882 թուականին սպիտակիզնէ և զանազան առարկաներ պատրաստելու համար: Հիւանդանոցի համար: Շապիկ լայն քաղաքային տղամարդկերանց շապիկներ 390 հատ, վարտիկներ չիթից 585 հատ, լայն քաղաքային կոֆտաներ 80 հատ, շապիկ լայն քաղաքային կանանց շապիկներ 180 հատ, շապիկ քաղաքային երեքրիչներ 8 վերջով լայնութեան 300 հատ, բիպի չուլիկներ 500 զոյգ, զոգնոցներ բալետիկից 187 հատ, բալետիկից յատակաօրբիչներ 1500 արշին, լայն քաղաքային բարձի երեսներ 235 զոյգ, սուֆլիներ 400 զոյգ, բիպից անաղղեսաներ 20 հատ, անաղղեսաներ մկրազոյն քաղաքային 10 հատ, ֆէսեր 18 վերջով լայնութեան քաղաքային 300 հատ, նահալու երեսներ վերել և ներքեի պարուսնայից 305 զոյգ, փարշինանոց լայնութեան քաղաքային գլխի փաթեթներ 630 զոյգ, թաշկինակներ իւրաքանչիւրը 1 արշին և 2 վերջով լայնութեան 330 հատ, շապիկներ անհանդիս հիւանդանոցի համար ծախում պարուսնայից 8 հատ, ծառաների համար բրուզաներ փարսիկներով միւրազոյն նանիկից 64 զոյգ, կոֆտաներ իւպիկներով քաղաքային 68 հատ, զոգնոցներ միտկայից 64 հատ, գիշերային երկու պահակաների համար ոչնարի թուրակներ զմաւոր արկով ծածկված 2 հատ, քիչայի կոշիկներ 2 զոյգ, սեղաններ մահաճակարկի մօտ գները համար 37 հատ, աթուներ 30 հատ, դիւժիններ երկաթե ոտքերով 20 հատ, վատերկրողներ շարժական ֆայտնի ամաններով 5 հատ, սիւներ լուսաք չորացնելու համար իւրաքանչիւրը 4 արշին երկարութեամբ և 5 վերջով լայնութեամբ, 30 հատ բարե լուսաք կախելու համար 360 սաճէն, դանակներ և պատասաքային 60 զոյգ, սեղանի դպաններ մետաղից ֆրածէ 50 հատ, պղնձե տակեր իւրաքանչիւրը 5 ֆունտանոց 15 հատ, պղնձներ կերակուր կիւրու համար զանազան մեծութեան 2 պ. 20 ֆունտ ծանրութեամբ, ներսից կլէկած 4 հատ, պղու նստարաններ 10 հատ, Աղքատանոցի համար աղամարդկերանց շապիկներ մի արշին լայնութեան քաղաքային 50 հատ, անգլիական պարուսնայից փարսիկներ 50 հատ, դիւժիններ 25 հատ, բրիկներ ուղղի մահալից 10 հատ, կանանց շապիկներ մի արշին լայնութեան քաղաքային 40 հատ, իւրեաներ քաղաքային 20 հատ, կոֆտաներ 40 հատ, հագուստներ քաղաքային 25 հատ, բարձի երեսներ ֆլաթի քաղաքային 100 հատ, լճերի տակի շարսաներ 2 1/2 արշին լայնութեամբ 100 հատ, թաշկինակներ 150 հատ, բամբակե չուլիկներ 100 հատ, բրբէ չուլիկներ 100 հատ, ոտնամաններ 100 հատ, պղնձե վերջուներ 7 1/2 ֆունտանոց իւրաքանչիւրը ներք կլէկած 5 հատ, պղնձե վանաներ ամաններ լանարու համար իւրաքանչիւրը 12 ֆունտանոց ներք կլէկած 3 հատ, ժարօփեսաներ պղնձե իւրաքանչիւրը 10 ֆունտ, կլէկած 2 հատ, պղնձե ուրիշիկներ ներք կլէկած իւրաքանչիւրը 3 1/2 ֆունտ 6 հատ, պղնձե կրուժիկ 5 ֆունտանոց կլէկած 1 հատ, ամաններ խորը և մանր իւրաքանչիւրից 2 դիւժին, 4 դիւժին, կրուժիկներ ծածկոցներով 2 հատ, բլեզներ 6 հատ, դանակներ և պատասաքային 2 դիւժին, պահարան խոհանոցի համար 1 հատ:

Ֆելդշերների ուսումնարանի համար: Շապիկներ բիպից 60 հատ, վարտիկներ բիպից 100 հատ, պարուսնական բիպից զոյգը կէսկէս արշին 90 զոյգ, թաշկինակներ 90 հատ, բրուզաներ մեխիտոնից 60 հատ, վարտիկներ մեխիտոնից 67 հատ, պարուսնի մեխիտոնից բամբակած ֆլանելի աստաղով 21 հատ, ամանայ բրուզաներ 50 հատ, ամանայ վարտիկներ պարուսնայից 75 հատ, դիւժիններ 45 հատ, զոտիկներ 45 հատ, գուրաներ 90 զոյգ, ամանայ լճերներ արկից 15 հատ, ձմեռայն լեհերներ ուղղի մահալից 15 հատ: Աճուրդը կը կատարվի բերանացի և փակված ծրարներով օրէքների հիման վրայ բայց իւրաքանչիւր առարկան առանձին: Աճուրդի վերջնաւորց յետոյ ոչ մի յայտարարութիւն չը ընդունվի: Յանկացողներին մասնակցել աճուրդին բերանացի կամ փակված յայտարարութիւններով պէտք է յայտնեն աճուրդի և կրկնաձուրդի օրը 12 ամից ոչ ու Պրիկազի ներկայութեամբ, իսկ փոստով ուղարկված յայտարարութիւնները կընդունվին և աճուրդի ժամանակ: Յայտարարութեան հետ պէտք է ներկայացնել զիրիական վկայական և հաստատ գրաւական աճուրդի գումարի 1/3 մասի համար, իսկ բէճ ստանարը համար պահանջվում է գրաւական արժէթղթերով: Այն պայմանները, որոնք հիման վրայ կեղծարված է աճուրդանել կարելի է տեսնել Պրիկազի մէջ ամեն օր բայց ամեն օր քան ամեն օրը ստուգուեն 10 ամից մինչև 2:

1—3.

ՎԵՐԱԳՈՒՆԵՐ 4 ր., ճըճողներ 1 ր., ծայրող աթուներ 1 ր. 50 կ., ՓԱՅՏ-ԱԹՈՒ 4 ր., ԲԱՋԱԿԱՌՈՒ-ՄԱՀԱՎԱԼ 10 բուրդ և աւելի, թէյի բաժակներ 25 և 30 կ., մի աման ջրոցներ 50 կ., պատուելա ծխողների համար 60 կ. ֆունտը, անգլիական վԱՆՆԱՆԵՐ և այլն ծախում են ԱՆԳԼԻՍԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻՄԵՆՆԵՐ 10,000 զոյգ գուրաններ 25 կ.—ից զոյգը, 10,000 զոյգ կանանց ԳՈՒՂԱՆԵՐ 30 կ.— 1 ր., 7,000 մատուցարաններ 5 կ.—5 ր., 1,000 ՄԱՀԱՎԱԼՆԵՐ 5 ր.—35 ր., 400 արշին բոմպէյ. 1 ր.—1 ր. 30 կ., պարուսն 40 կ.—1 ր., 300 հատ բէլգիկ 4 ր.—35 ր., 700 արթով ԿԻՍՍԱԿԱՆՈՎ, 10,000 ֆունտ թէյ թէճԱՄԱՆՈՎ 1 ր. 65 կ.—երկաթե գրիչներ իւրաքանչիւր ձեռքի համար ծախում են ԱՆԳԼԻՍԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻՄԵՆՆԵՐ մէջ: 80—100

ՄԱՍՆԱՌՈՐ ՀԻՒԱՆԳԱՆՈՅ

Կուկիա, տ. Հախվերդեանի: Հիւանդներին ընդունում են ամենայն օր: Առաւօտեան 9—10 ժ. և ունի կէ վիշ—Աչքի, վերեւական և խրուրդիական հիւ.— Բուզգի օվսկի—կանոցի և ներքին հ.— 10 1/2—12 ժ., Շա հա զի զե ա ն յ—ներքին հ.— կին-բժիշկ Ս ա մ ո յ լ օ վ շ—կանացի հ.— Երեկոցեան 5 1/2—7 ժ. Պ ա վ լ օ վ ս կ ի—հոգեկան, ջրային և ներքին հ., Բ լ շ ա կ օ վ—երեկոցոց և բզի հ. Շաբաթ օրերը—առաւօտեան 8 ա զ կ ա հ ա տ ու թ ի լ ւ ն.—երեկոցեան կ ո ս ո ս լ Ը ա ա յ ի ա (ընդհանուր բժշկական խորհուրդ) Գ ի շ ե թ օ թ ի կ հ ի լ ա ն դ ն ե ր: Չք ա լ ո ը ն ե թ ի ն խորհուրդը արվում է անվարձ: Հիւանդանոցի զիրեկտոր Պ ա վ լ օ վ ս կ ի (հ. շ. կր). 12—3